

ستایش - صفحه ۹

#تاریخ ادبیات:

نظامی: صفحه ۱۷۸ / خواجه عبدالله انصاری: صفحه ۱۷۴ کتاب درسی

#معنای لغات:

سرآغاز: شروع / نامه: کتاب / مونس: همدم / روان: روح و جان / کارگشا: حلال، برطرف کننده / هست کن: پدیدآورنده / اساس: بنیان، پایه / هستی: عالم / کوتاه: مخفف کوتاه / درازدستی: ستمگری، زورگویی / ناموده: آشکار نشده / عنایت: توجه / ظلمت: تاریکی / ده: بده / دانایی: خردمندی، آگاهی / بینایی: بصیرت / دست آویز: آنچه (آنکه) از آن کمک می گیرند / توفیق: لیاقت / استوار: محکم و پابرجا / پریشان: آشفته و نگران

#معنای شعر:

بیت اول: ای خدایی که نام تو بهترین وسیله برای شروع هر کاری است، من بدون آوردن نام تو، هیچ کاری را آغاز نمی کنم.

بیت دوم: ای خدایی که یاد تو همدم همیشگی روح و جان من است، نامی جز نام تو را بر زبان نمی آورم.

بیت سوم: ای خدایی که برطرف کننده هر مشکلی در این دنیا هستی، نام تو مانند کلیدی است که سبب باز شدن تمام درهای بسته می شود.

بیت چهارم: ای پدیدآورنده ای اساس و بنیان عالم! از درگاه تو هر گونه زورگویی و ستمگری به دور است.

بیت پنجم: (تو آن کسی هستی که) هم ماجرای آشکار نشده را می دانی و هم کتابی که هنوز نوشته نشده است را می خوانی.

بیت ششم: خدایا! با توجه و لطف خداوندی ات، مرا به آنجایی که خودت می خواهی برسان.

بیت هفتم: مرا از گمراهی خود نجات بده و با نور هدایت خود آشنایم کن.

#معنای عبارت:

خدایا! دل و جرئت به ما بده که جان خویش را برای تو فدا کنیم؛ روح و روانی به ما عطا کن که بوسیله آن کاری برای قیامت خویش کنیم، به ما آگاهی ببخش تا راه بندگی تو را گم نکنیم، بصیرتی بده تا گمراه نشویم؛ خودت به ما کمک کن که جز تو هیچ کمک کننده ای (یار و یاور) نداریم. به ما لیاقت بده تا در عمل به دین محکم و پابرجا باشیم؛ ما را از گرفتاری ها حفظ کن تا آشفته و نگران نشویم.

#آرایه ها:

بی نام تو نامه کی کنم باز؟ : استفهام انکاری + مجاز جزء به کل (کتاب باز کردن مجاز از هر کاری کردن) / نام و نامه: جناس ناقص افزایشی / نام تو کلید هرچه بستند: تشبیه / بیت پنجم: تلمیح به آیه عالم الغیب و الشهاده / ظلمت: استعاره از گمراهی / نور: استعاره از وسیله هدایت / جان بازی: کنایه از فداکاری / جان بازییم - جهان سازییم: سجع / دانایی - بینایی: سجع / راه - چاه: سجع / چاه: استعاره از گمراهی

#نکات دستوری:

ای (کسی که) یاد تو مونس روانم ← کسی که: منادای محذوف

قالب شعر: مثنوی